

Kurzus kódja: FLM-403:74

Kurzus címe: Határátlépések: Iñárritu, Cuarón és Del Toro életműve

Tanár neve: Árva Márton

Kurzus időpontja, helye: szerda 16 30-18 00, stúdió

Kurzus típusa: szeminárium

Kurzus leírása: A szeminárium célja egyrészt annak feltérképezése, milyen feltételei és következményei vannak a kortárs mexikói és amerikai (illetve spanyol) filmkultúra közötti átjárhatóságnak. Másrészt, a félév során konkrét esettanulmányok és életmű-elemzések segítségével követjük nyomon a kortárs filmben megfigyelhető alkotói határátlépések formanyelvi és motivikus sajátosságait, különös tekintettel a szerzői szemlélet fenntarthatóságának kérdésére. A vizsgálat során a transznacionális film történeti és intézményi kontextusát, a nemzeti identitások szempontját, műfaji és adaptációs kérdéseket is érintünk. A három emblematikus alkotó munkáinak tárgyalásával arra keresünk válaszokat, milyen stratégiák mentén lehetséges és érdemes a kortárs mozgóképkultúra határátlépéseit értelmezni.

Tematika:

1. Bevezetés: Átalakuló intézményrendszer és egyéni kísérletek az ezredfordulón
2. Határátlépés-motívumok és kulturális hagyományok – Esettanulmány: Alfonso Arau – ön-remake a határ két oldalán
3. Transznacionális film Mexikóban – A szerzői határátlépés történeti példái: Eizenstein, Buñuel, „El indio” Fernández, Ripstein
4. A mexikói állami filmgyártás válsága és a hibriditás stratégiái
5. Del Toro: Adaptáció és magánmitológia
6. Del Toro és a történelmi emlékezet
7. Iñárritu és a hálózatos elbeszélés kulturális vonatkozásai
8. Iñárritu és a transznacionális film
9. Cuarón két korszakának stratégiái
10. Cuarón: Szórakoztató műfajok és társadalomkritika
11. Médium-határ-átlépések Del Toro és Cuarón életművében
12. Szerzői önvallomások

Kurzus teljesítésének követelményei: Folyamatos felkészülés az adott hétre megbeszélte filmekből illetve olvasmányokból. Legfeljebb 3 hiányzás. Az utolsó órán teszt megírása a kötelező filmekből, az előadások és a kötelező irodalom ismeretanyagából. Egy 10-12 ezer karakteres, önálló elemzésen alapuló házi dolgozat elkészítése választható témákból (határidő: a szorgalmi időszak vége). A szakirodalom és a filmek megértéséhez az angol nyelv legalább középfokú ismerete elengedhetetlen.

Elsajátítandó kompetenciák A kurzus az alábbi szakmai kompetenciákra fókuszál:

és módszerek

Tudás: a transznacionális szerzőiség történeti és kortárs jellemzőinek illetve változásainak ismerete; a kurzus során tárgyalt alkotók életművének alapos ismerete; a mexikói és az amerikai filmkultúra illetve műfajiság legfontosabb vonásainak ismerete, lényeges eltéréseinek meghatározása; a mozgókép elhelyezése a globalizáció korának kulturális, társadalmi és ipari kontextusában; részletes tudás a mozgókép hang-, képi és verbális alkotóelemeinek viszonyáról és működéséről

Képességek: a mozgóképes produktumok felépítésének, kontextusának és funkcióinak részletes elemzése; a kurzus során tárgyalt alkotók életművéhez kapcsolódó speciális jelenségek kulturális, történeti és ipari beágyazottságának elemzése; a mexikói és az amerikai közegben készült művek komparatív elemzése releváns filmelméleti szempontok alapján; magyar és idegen nyelvű szakirodalom kritikus elemzése, feldolgozása és

önálló szempontok szerinti alkalmazása

Attitűdök: az Európán kívüli kulturális jelenségek iránti érdeklődés; elméleti és történeti tudás felhasználása kortárs problémák elemzésekor; érdeklődés a globalizáció mozgóképkultúrája és sajátos jelenségei iránt; önreflexív és kritikai viszonyulás a tematika magyar és idegen nyelvű szakirodalmához

Autonómia és felelősség: elméleti és történeti szempontból megalapozott, koherens, egyéni álláspont kialakítása a kortárs transznacionális szerzőiség produktumaival kapcsolatban; a filmes szakterületen szerzett tudás felelős felhasználása tágabb társadalmi illetve politikai diskurzusokban; nyitottság a kurzus során érintett jelenségek kulturális hátterére

A kompetenciák fejlesztésének módszere: a három tárgyalat alkotó életművét jellemző problémák kulturális, társadalmi és ipari szempontú vizsgálata; életmű-elemzések, esettanulmányok; a téma szakirodalmának kritikai feldolgozása szóbeli és írásbeli formában

- Kötelező / ajánlott filmek:**
1. Iñárritu, Cuarón és Del Toro-rövidfilmek
  2. Arau: *Szeress Mexikóban!* (1992); Arau: *Pár lépés a mennyország* (1995)
  3. Del Toro: *Cronos* (1993), Cuarón: *Csak a pároddal* (1991)
  4. Del Toro: *Mimic – A júdás faj* (1997), Del Toro: *Penge 2.* (2002)
  5. *Pokolfajzat* (2004), *Hellboy 2. – Az aranyhadserg* (2008)
  6. *Ördöggerinc* (2001), *A faun labirintusa* (2006)
  7. *Korcs szerelmek* (2000), *21 gramm* (2003)
  8. *Bábel* (2006), *Biutiful* (2010)
  9. *Szép remények* (1998), *Gravitáció* (2013)
  10. *Anyádat is!* (2001), *Az ember gyermeke* (2006)
  11. *A kór* (2014) és a *Believe* (2014) pilot-epizódjai
  12. Iñárritu: *Birdman – Avagy a mellőzés meglepő ereje* (2014), Del Toro: *Bíborhegy* (2015)

- Kötelező / ajánlott irodalom:** **Kötelező** (a pontos lista félév közben még alakítható):
- Acevedo-Muñoz, Ernesto: *Sex, Class, and Mexico in Alfonso Cuarón's Y tu mamá también*. Film & History: An Interdisciplinary Journal of Film and Television Studies 34 (2004) no. 1. 39-48.
- Alvaray, Luisela: *Nemzeti, regionális és globális – A latin-amerikai film újhullámai*. Metropolis 14 (2010) no. 2. 10–23.
- García Canclini, Néstor: *Latin America and Europe as Suburbs of Hollywood*. In: *Consumers and Citizens – Globalization and Multicultural Conflicts*. Minneapolis: University of Minnesota Press, 2001. 97–108.
- Hassapopoulou, Marina: *Babel: Pushing and reaffirming mainstream cinema's boundaries*. 2008, Jump Cut: A Review of Contemporary Media (2008) no. 50., online: <http://www.ejumpcut.org/archive/jc50.2008/Babel/>
- Hutchings, Peter: *Adapt or Die: Mimicry and Evolution in Guillermo del Toro's English-Language Films*. In: Shaw, Deborah–Davies, Ann–Tierney, Dolores (eds.): *The Transnational Fantasies of Guillermo del Toro*. New York: Palgrave Macmillan, 2014. 83–98.
- Tierney, Dolores: *Transnational Political Horror in Cronos (1993), El espinazo del diablo (2001) and El laberinto del fauno (2006)*. In: Shaw, Deborah–Davies, Ann–Tierney, Dolores (eds.): *The Transnational Fantasies of Guillermo del Toro*. New York: Palgrave Macmillan, 2014. 161–182.

Ajánlott:

- Alvaray, Luisela: *Hybridity and genre in transnational Latin American cinemas*. Transnational Cinemas 4 (2013) no. 1. 67–87.
- Baski Sándor: *Szépséges szörnyetegek – Del Toro és a Pokolfajzat*. Mozinet 2009/04. 48–55.
- Brinks, Ellen: *„Nobody's Children”: Gothic Representation and Traumatic History in The Devil's Backbone*. JAC 24 (2004) no. 2. 291-312.
- Corrigan, Timothy: *The Commerce of Auteurism*. In: *A Cinema Without Walls: Movies and Culture After Vietnam*. New Brunswick: Rutgers University Press, 1991. 101–136.
- D'Lugo, Marvin: *Amores Perros*, in: Alberto Elena – Marina Díaz López (eds.):

- The Cinema of Latin America*, New York: Columbia University Press, 2003. 221-230.
- D'Lugo, Marvin: Authorship, globalization, and the new identity of Latin American cinema: from the Mexican "ranchera" to Argentinian "exile". In: Guneratne, Anthony R.–Dissanayake, Wimal (eds.): *Rethinking Third Cinema*. New York: Routledge, 2003. 103–125.
- Davies, Ann: *Guillermo del Toro's Cronos: the Vampire as Embodied Heterotopia*. *Quarterly Review of Film and Video* 25 (2008) no. 5. 395-403.
- De la Garza, Armida: *Realism and National Identity in Y tu mamá también: An Audience Perspective*. In: Nagib, Lúcia–Mello, Cecilia (eds.): *Realism and the Audiovisual Media*. New York: Palgrave Macmillan, 2009. 108–119.
- Deleyto, Celestino–del Mar Azcona, María: *Alejandro González Iñárritu*. Chicago: University of Illinois Press, 2010.
- Fernández, Álvaro: *Spanish History in the Fairy Country: Dealing with Social Trauma in Pan's Labyrinth*. *Kamchatka* 1 (2013) no. 2. 211-223.
- García Canclini, Néstor: *Consumers and Citizens – Globalization and Multicultural Conflicts*. Minneapolis: University of Minnesota Press, 2001.
- Géczi Zoltán: *Szemedben a világ*. *Filmvilág* 2007/03. 41-43., online: http://www.filmvilag.hu/xista_frame.php?cikk_id=8914
- Gómez-Castellano, Irene: *Lullabies and postmemory: hearing the ghosts of Spanish history in Guillermo del Toro's Pan's Labyrinth (El laberinto del fauno 2006)*, *Journal of Spanish Cultural Studies* 14 (2013) no. 1. 1-18.
- Higbee, Will–Lim, Song Hwee: *Concepts of transnational cinema: towards a critical transnationalism in film studies*. *Transnational Cinemas* 1 (2010) no. 1. 7–21.
- Kantaris, Geoffrey: *Cinema and Urbanías: Translocal Identities in Contemporary Mexican Film*. *Bulletin of Latin American Research* 25 (2006) no. 4. 517–527.
- Katz, Pamela: *Directing Dickens: Alfonso Cuarón's 1998 Great Expectations*. In: Galvin, John (ed.): *Dickens on Screen*. Cambridge: Cambridge University Press, 2003. 95-103.
- Kerr, Paul: *Hálózatos narratíva a Babelben – Árukapcsolás a globalizált művészfilmben*. *Metropolis* 16 (2012) no. 1. 42–55.
- Király Jenő: *A műfaji film elmélete*. In: *Mágikus mozi*. Budapest: Korona Kiadó, 1998. 53-84.
- Lázaro-Reboll, Antonio: *The Transnational Reception of El espinazo del diablo (Guillermo del Toro 2001)*. *Hispanic Research Journal* 8 (2007) no. 1. 39–51.
- McDonald, Keith–Clark, Roger: *Guillermo del Toro: Film as Alchemic Art*. New York-London: Bloomsbury Academic, 2014.
- Menne, Jeff: *A Mexican Nouvelle Vague: The Logic of New Waves under Globalization*. *Cinema Journal* 47 (2007) no. 1. 70-92.
- Sepsi László: *A gyermek odabent*. *Filmvilág* 2013/08, 32–33. online: http://www.filmvilag.hu/xista_frame.php?cikk_id=11488
- Shaw, Deborah (ed.): *Contemporary Latin American Cinema: Breaking Into the Global Market*. Plymouth: Rowman & Littlefield, 2007.
- Shaw, Deborah: *The three amigos – The transnational filmmaking of Guillermo del Toro, Alejandro González Iñárritu and Alfonso Cuarón*. Manchester: Manchester University Press, 2013.
- Shaw, Deborah–Davies, Ann–Tierney, Dolores: *The Transnational Fantasies of Guillermo del Toro*. New York: Palgrave Macmillan, 2014.
- Smith, Paul Julian: *Transatlantic Traffic in Recent Mexican Films*. *Journal of Latin American Cultural Studies: Travesía* 12 (2003) no. 3. 389–400.
- Udden, James: *Child of the Long Take: Alfonso Cuarón's Film Aesthetics in the Shadow of Globalization*. *Style* 43 (2009) no. 1. 26–44.
- Varga Zoltán: *Az akcióvampírfilm – Penge-trilógia; Kísértés, feltámadás – Guillermo del Toro: Cronos*. In: Vajdovich Györgyi – Varga Zoltán: *A vámpírfilm alakváltozatai*. Budapest: Áron-Meridián, 2009. 217–229, 309–311.
- Vargas, Juan Carlos: *El cine mexicano postindustrial (1997-2002)*. FnCI online: <http://www.cinelatinoamericano.org/texto.aspx?cod=1391>
- Varró Attila: *Rovar a borostyánban*. *Filmvilág* 2007/03, 38-40., online: http://www.filmvilag.hu/xista_frame.php?cikk_id=8913
- Vivancos, Ana: *Malevolent Fathers and Rebellious Daughters: National*

Oedipal Narratives and Political Erasures in El laberinto del fauno (2006).
Bulletin of Spanish Studies 89 (2012) no. 6. 877–893.
Zavala, Lauro: *Tendencias temáticas y formales en las óperas primas del cine mexicano, 1988 – 2004.* El ojo que piensa, online:
<http://www.elojoquepiensa.net/elajoquepiensa/index.php/articulos/154>
